СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 249. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 24-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 249. Jersey City, N. J., Saturday, October 24, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТА ВИТАЮТЬ З ЕНТУЗІЯЗМОМ

СТЕМФОРД (Конетикат) — Свою дводневну, передвиборчу подорож по Новій Англії закінчив президент Рузвелт „фамілійними" промовами, які виголосив в ріжних місцевостях стейту Конетикат. Він відвідав 12 міст. Витало його яких 350,000 людей з таким великим ентузіязмом, якого собі не пригадують. Президент не виголосив підчас цеї подорожі ні одної „формальної" промови, а тільки говорив до згромаджених людей якби до своєї рідні. Поліція мала багато клопоту, бо навіть старі не зважали на дітей, а перлися, щоб побачити президента. Через те було багато випадків з потовченням. Президент згадував за останню повінь та за допомогу, дану поводянам з федеральних фондів.

СМИТ „СПАСАЄ" ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ.

ШИКАҐО. — Бувший ґубернатор Алфред Смит виголосив тут промову, яку передано через радіо, а в якій він взивав виборців голосувати на Ландона. Смит підкреслював, що він є справжнім демократом і ратує демократичну плятформу, коли виступає проти теперішньої адміністрації, яка марнотравна, бо розкидає публичний гріш під покришкою допомоги безробітним. Він полемізував з демократичним провідником сенатором Робінсоном, кажучи, що це Робінсон блукає в темноті, а то й цілком осліп, коли не бачить, куди докотилася демократична партія. Смит обвинувачував Рузвелта в заведенню такої бюрократії, якої ще в Америці ніколи не було. Він казав, що „Новий „Розділ" грає з американським народом „в футбол".

Смита, по його прибуттю до Шікаґо, одні витали оплесками, а другі гудінням, висказуючи тим останнім своє неґодовання з його виступів проти Рузвелта.

ЛАНДОН ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД РУЗВЕЛТА "ЩИРОСТИ".

ОКЛАГОМА СІТИ. — Ґубернатор Ландон закинув Рузвелтові, що він вживає державних грошей на оплату своєї передвиборчої кампанії. Він казав далі, що Рузвелт знищив державну касу, а тепер нищить матеріяльно ще й ціле населення. А далі кинув президентові Рузвелтові визов, вимагаючи від нього, щоб він був „щирим", та щоб заявив, яка буде його літика у будучому. Зокрема Ландон хоче знати, чи Рузвелт буде переводити реґіментацію промислу торговлі й хліборобства.

ПОМЕР СЕНАТОР КУЗЕНС, ПРИЯТЕЛЬ РУЗВЕЛТА.

ДІТРОЙТ. — Нагло помер сенатор Джеймс Кузенс у 64 році життя. Помер по операції нирок. Був републиканцем, але піддержував „Новий Розділ" і через те втратив тепер републиканську номінацію на сенатора. Був завжди незалежним у своїх політичних переконаннях і виступах. Стояв при Рузвелті й заявив, що це є важніше ніж те, чи він буде далі сенатором. У своїм часі остро критикував секретара скарбу Мелона, одного з найбагатших людей в Америці.

ПАПА БАЖАЄ МИРА.

ВАШИНҐТОН. —Кардинал Пачелі, папський секретар стейту, перебуваючи в Вашинґтоні, підкреслив у своїй промові до журналістів, що Папа, знаючи, яку велику силу уявляє собою преса, відзивається до журналістів, щоб вони попирали далі бажання Католицької Церкви довести до замирення світа.

ПРОТИ ВИСОКИХ ЦІН НА ПОЖИВУ.

МАНАҐВА (Нікараґва). — Проголошено острі кари, які будуть наложені на тих купців, що підносять ціни на споживчі артикули для зисків.

МИКСИКО. — Уряд зажадав від ґросерників, щоб виставляли у вікнах ціни на споживчі товари. Виявилося, що торговці визискують найбільше найбідніші кляси населення.

КАЖУТЬ ДБАТИ ПРО ХВОРОБИ ДУШІ, А НЕ ТІЛА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський Пресбитерський Синод остеріг проповідників, щоб більше не займалися „лічениям хорих", а оставили це лікарям. Проповідник, кажеться в інструкції, має займатися християнською реліґією, бо це є його властиве завдання.

ВОЄННІ ҐАЗИ ЩЕ ДОСИТЬ „ЛЮДСЬКІ".

НЮ ЙОРК. — Полковник Ґібсон і майор Семюел А. Ґвайт з „Арморі Медікол Кор" викладали перед 600 лікарями про модерну війну та ту ролю, яку відґравають в ній воєнні ґази. Вони твердили, що ріжні люди плетуть цілковиті нісенітниці про ділання тих ґазів та їх шкідливість. Вони казали далі, що ґази є менше шкідливі ніж крісові кулі чи гарматні шрапнелі. І доказували, що підчас останньої війни з ушкоджених ґазом померло тільки 2%, коли смертельність наслідком інших ушкоджень виносила 24%. Вони далі твердили, що в будучности буде можна вести при помочі ґазів більш культурну війну, якщо хто захоче таку вести. Бо буде можна ґазами скорше розігнати чи побити противника ніж крісами і гарматами і з меншими жертвами. І не треба буде стріляти до збунтованих чи демонструючих, бо буде можна осягнути свою ціль без стріляння, а при помочі ґазів.

ФІЛЬМ, ЩО ПАХНЕ.

В Лондоні на міжнародній виставі винаходів, між ріжними експонатами, чудами новітньої техніки, особливу увагу звертає на себе нова апаратура звукового фільму. Приносить вона — по звуковому, кольоровому й пластичному фільмі — новий „пахучий фільм". Його винахідник заявляє, що його особлива машина може синхронізувати запахи всякого роду й усякої сили з образами, що появляються на світляному екрані. Так пр. коли на фільмовій сцені є вязанка рож, видці можуть завдяки новій машині захоплюватися рівночасно сильним запахом рожі.

ПЯНА КОРОВА.

В Швеції трапилася така пригода: Поліціянт завважив, як з одного подвіря вибігла корова й зачала бігати, хитаючись, від плота з одної сторони до плота по другій стороні вулиці. Нарешті пяна корова впала на землю. Поліціянт провірив справу й ствердив при цій нагоді, що власник цеї корови гнав тайком горівку. Апарати стояли в оборі. Припадок хотів, що алькоголь вилився до води, яку пила корова. А що корова випила цю „воду", впилася. Власника потягнули до судової відповідальности.

НЕ ВІЛЬНО ДІТЕЙ СТРАШИТИ „КОМІНЯРЕМ".

У Портуґалії видали закон, що передбачує гострі карні санкції для тих батьків і вихівників, які страшать дітей „чорним комінярем", чортом і т. п. постаттями".

ПРОЦЕСИ ЗА ОБМАН ПОЧТИ.

Почтові власті в Польщі звернули увагу на новий обман, що намагається оминати почтові оплати й вживає двічі ті самі почтові значки. Декотрі особи смарують значки стеарином, висилаючи листи, щоб опісля влегчити зміття тушу, відтисненого почтовим датівником. Згадані значки використовують опісля вдруге про посилці листів. Вже кілька разів виявився такий обман і вже ведеться в цій справі кілька процесів.

СЛІДСТВО В СПРАВІ СМЕРТИ 13 БЕЗРОБІТНИХ.

У звязку з пожежею стодоли Катовицької Акційної Спілки, положеної коло парку копальні „Фердинад" у Катовицях, устійнили підчас слідства, що зґоріло там нагромаджене жито, овес і сіно, вартости коло 80,000 зл. Шкода є частинно обезпечена. Щодо причин пожежі устійнили остаточно на основі зізнань свідків, що вогонь був підложений з пімсти Здзіславом Дичком, літ 22, родом з Єтшемешц, бендзінського повіту, чоловіком без постійного місця замешкання й без заняття. Дичка притримали і відставили до слідчого судді в Катовицях. Тлінні останки всіх 13 зґорілих там осіб зідентифікували.

ЩЕ ЗА МАКІВКУ.

В Жидачеві арештувала поліція Мирослава Сивика, студента прав. Закидують йому участь у кривавих подіях на Маківці. Арештованого відставлено до слідчої вязниці в Стрию, де перебуває вже кількадесять арештованих у тій справі.

ВІДПУСТИ В УНЕВІ.

В Уневі, перемишлянського повіту, є монастир о.о. студитів. Що року відбувається тут в дні 28. серпня, себто в свято Успення Пресв. Богородиці, великий відпуст, на який зїжджаються прочани навіть з дальших сторін. Як усюди по відпустах, так і в Уневі відбуваються торги. Перед війною тревав такий торг цілий тиждень; тепер 2—3 дні. Всі торговці були жиди за винятком тих, що торгували образами і хрестиками. Щойно в 1934. року перший раз відважилася лагодівська кооператива поїхати туди з мануфактурою і цукорками. Була одиноким представником української торговлі — а сіллю в оці жидів. В двох днях вторгувала понад 1,000 зл. Наступного року прилучилися ще й приватні люди з Лагодова з цукорками, а також сусідні три кооперативи. Були ще й жиди, але відїхали вони не дуже то вдоволені. Цього року вже не було ні одного жида. Приїхав всього один з булками, але й того вигнали. Та лихо сьогодні в тому, що нема українських торговців образами, молитвенниками і хрестиками, а торговці солодощів, навіть українці, торгують виробами жидівських фабрик, у добавок виробами нездоровими, нечистими повними фарб, шкідливих для здоровля, хоч і маємо свою українську фабрику цукорків і інших солодощів „Фортуну Нову", яка продукує товар під кожним оглядом першої якости.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ МУЧАТЬ СВОЇ ЖЕРТВИ ПЕРЕД СМЕРТЮ.

Волтер Бот представник одної еспанської фірми в Бронксі, Ню Йорк, дістав із головної кватири еспанського підприємства лист з такими вістками:

„Заки повстанці прийшли в місто Араґал у провінції Севіл, тамошні комуністи допускалися нелюдських знущань над населенням. Вони, наприклад, замкнули 47 осіб в одному мешканні, обляли кімнати ґазоліною і підпалили. Всі зґоріли живцем.

„У Казаля деля Сієра комуністи вкинули в одну яму 87 осіб, а потім кидали туди динаміт, що висаджував землю разом із частями порозриваного тіла. В місті Константіна вішали людей, за руки, звязані на заді, їм обтинали ноги, а потім до них стріляли. В місцевости Вена вимордували комуністи 300 родин. Одного батька повісили за руки на двері, до його ніг привязали його двох хлопців, обляли їх ґазоліною і спалили на очах батька, а потім батька застрілили.

СНІГ У ЛЬВОВІ.

Дня 7-го жовтня, в середу рано в год. 8.30, падав у Львові перший сніг цього року. Падав ще, розуміється, дуже несміло, з дощем. По тротуарах болото.

ПЕТАРДА ПІДЧАС ВІДЧИТУ ЖАБОТИНСЬКОГО В ВИЛЬНІ.

В салі при вул. Кінській 1 у Вильні провідник сіоністів ревізіоніст Володимир Жаботинські виголосив виклад. Вислухати виклад прибуло багато слухачів. Перед початком викладу в передсінку кинув хдось петарду зі слізним ґазом. Цей факт викликав хвилевий переполох. Салю провітрили й Жаботинські під охороною поліції й прихильників виголосив виклад.

ПЕСИК УРЯТУВАВ САМОВБИВНИЦЮ.

У Варшаві арештували бувшого директора кіна при вул. Золотій „Утіха", Єзерского. Єзерскі самообвинуватився за фальшування векслів. Коли вже викрили фальшування, жінка Єзерского рішила з 3-літньою дитинкою втроїтися світляним ґазом. Самогубство ударемнив малий песик, який, почувши ґаз, почав голосно вити і ґавкати. Заалярмовані сусіди виважили дері й урятували Єзерську й дитинку. Тепер виявляється, що Єзерскі впав жертвою лихварів, які його обмотали і довели до того, що він фальшував векслі.

ЧОМУ ПЕС ЛИЖЕ СВОЇ РАНИ?

Це роблять зрештою не тільки пси. Звичай лизання ран завважили також і в інших звірят. Проф. Дольд з університету в Тібінґені перевів у звязку з тим цікаву спробу. Вона виявила, що слина спиняє розвиток бактерій. Пес і інші звірята, ведені безперечно почуттям, лизанням не тільки усувають бруд з ран, але й убивають бактерії, для яких сціплення крови, що творяться при ранах, дають знамениту основу.

ПОДОРОЖНІ „ВІДБИЛИ" ПАСАЖИРА-„ЗАЙЦЯ".

На стації Варшава-Західня трапилася небувала подія. Кондуктор придержав пасажира що їхав без білету. Тоді інші пасажиро „відбили" затриманого. Відбитий утік. Підчас цієї події легко побили дижурного руху й двох інших працівників залізниці.

ХЛОПЦІ Й ДІВЧАТА ҐАСЯТЬ ВОГНІ.

В малих громадах центральної Британської Колюмбії на захід від Принс Джордж хлопці і дівчата забавляються так, що край з того користає. Вони стають ґаєвими і хоронять ліси Бр. Колюмбії.

Діти творять лісові товариства, повні символізму, основаного на лісових переказах. Назви товариств бувають такі як „Пайн Трі", „Сідер Трі" і т. п. Кожний член присягає хоронити природні багатсва Бр. Колюмбії то є ліси, всіми силами. Цього року вони загасили кілька вогнів.

"УКРАЇНСЬКІ СВЯЩЕНИКИ В ПАПИ"

ВАТИКАН (Італія). — З нагоди 300-літніх роковин смерти Йосафота Венямина Рутського, першого українського питомця в Римі, який пізніше був київським митрополитом, Папа приняв на окремій авдієнції питомців Папської Української Колеґії ім. св. Йосафата. Присутніх представив Папі пралат Цезарій, асесор св. Конґреґації Східньої Церкви. На авдієнції були теж українські священики зі Злучених Держав Америки, єпископи Богачевський і Такач та ректор Колеґії ім. св. Йосафата о. Йосиф Лабай зо своїм заступником.

ІСТОРИЧНІ ВИКОПКИ В ГАЛИЧІ.

ЛЬВІВ. — В лісі Дуброва, коло Галича, розкопали могилу з бронзової доби, 2,000 літ перед Христом. В ній знайдено кістки чоловіка з бронзовим дротяним обручем на шиї, з камяним топірцем при боці, кремяною сокирою в ногах і різьбленим горшком. На т. зв. „Гунищі" знайдено цвинтарище з княжих часів, а при кістяках ріжне черепя, ножі, ріжні прикраси й морську мушлю. Розкопи веде український учений д-р Пастернак.

НОВА ХВИЛЯ ПОЛЬСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — Польська кольонізаційна політика на українських землях в останніх часах дістала нового розгону. Знова десятки тисяч польських мазурів спроваджують на українські землі, в той час коли українське населення терпить великий брак землі. Як подають краєві часописи, в борщівському повіті парцелюють маєток дідича Баворовського, 620 морґів орного поля і 100 морґів ліса.. Хоч як українські селяни намагалися купити поле, їм відмовлено цього. Все поле, за виїмком 50 морґів, розділено поміж польських мазурів. Також в іншій місцевости, в Ніврі, парцелюють маєток ґрафа Баворовського, 690 морґів, одначе і тут не допущено українців до купна ні одного морґа.

УКРАЇНСЬКІ ГУРТІВНІ.

ЛЬВІВ. — Не звертаючи уваги на тяжкі економічні часи, українці беруться до торґівлі. У Львові існує гуртівня фірми Герасимовича. У Дрогобичі засновано приватно-торґівельну гуртівню „Валка". У Перемишлянах заснував гуртівню п. Ратушний, під назвою „Господарсько-Споживча Торгівля". У Здолбунові заложили місцеві купці першу українську гуртівню для торговлі споживчими товарами.

КОРШМИ ЗНИКАЮТЬ.

ПІДГАЙЦІ. — В селі Полісюки, підгаєцького повіту, зорґанізувала управа „Рідної Школи" в котузові величаве свято, в цілі моральної піддержки місцевої читальні „Просвіта". Впродовж своєї діяльности ця читальня успіла викупити жидівську корчму та позбутися з села жида, що продавав селянам алькоголь для запоморочення їхніх умів.

ГОЛОД В ПОЛЬЩІ БІЛЬШАЄ.

ВАРШАВА. — Як подає польське статистичне бюро, споживання ріжних продуктів у Польщі постійно меншає. Наприклад, в році 1929 громадянин Польщі споживав річно 11 кґ. цукру. Тепер споживає тільки 4 кґ. Споживання соли зменшилося з 10 кґ. до 8 кґ. Сірників з 23 коробок до 12 коробок. Це є пересічна консумція усіх громадян, що жиють у Польщі. Однак до цього ще треба додати, що на українських землях під Польщею український широкий загал рідко коли бачить цукор, а український селянин ділить один патичок сірника на чотири части.

ДАЛЬШІ ПОГОЛОСКИ ПРО ХВОРОБУ СТАЛІНА.

ПАРИЖ. — Згідно з інформаціями, що їх мали одержати поважні французькі кореспонденти з Москви, в совєтських кругах запанували хаотичні відносини як Сталін занепав тяжко на здоровлю. Тепер за його спадщину змагаються дві кліки, одна з Молотовим та Ворошіловим на чолі, а друга з Калініном, Кагановичем та іншими фаворитами Сталіна.

НІХТО НЕ НАСТРАШИВСЯ І МОСКВА ЗМЯКЛА.

МОСКВА. — Совєтська преса, яка ще пару днів тому рішуче домагалася активної піддержки для еспанського уряду, нагло змякла й махає на це все рукою. Совєтські офіційні круги, які пару днів тому говорили, що „дадуть еспанському урядові таку поміч, що цілий світ здивується", чомусь змінили гадку і вже говорять про невтручування в еспанські справи. Їх представник в Лондоні дістав інструкції заявити в „комітеті невтручування в еспанські справи", що Совети змінюють свою політику та не будуть піддержувати еспанських червоних зброєю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of ti Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЩО СВАРЯТЬСЯ ВЕЛИКІ ПАРТІЇ?

У часописах можна тепер часто побачити заяву республиканського виборчого комітету, в котрій представляється теперішнього президента Рузвелта, кандидата Демократичної Партії на поновний вибір на цей уряд, як великого багача. Ці заяви, які в ґазетах, що не хотіли містити їх як статті, появилися в оголошеннях, мають на ціли викликати серед виборців враження, що президент Рузвелт своїми симпатіями стоїть по стороні багачів. З огляду на те, що стояти по стороні багачів звичайно вважається за рівнозначне з ворожнечею до бідних, то ці заяви мали викликати серед незаможних виборців враження, що Рузвелт є проти бідних. З ворожнечі Републиканської Партії до Демократичної мало би виходити, що Републиканська Партія стоїть за незаможних так, як Демократична за багачів.

Попри це становище Републиканської Партії Рузвелт поставив тепер перед виборцями своє становище. У своїй промові в Вустері, Месечусетс, він сказав, що теперішня політична боротьба це стара американська боротьба за податки. Ця боротьба почалася ще в 1776-тім році й спірні питання в цій боротьбі лишилися ті самі й до нині.

Податки, каже Рузвелт, є конечні в цивілізованім громадянстві. Це немовби членська вкладка за приналежність до зорґанізованої суспільности. Чим більш цивілізується суспільність, тим більші обовязки накладають на члена, тим і тим більше видатки має його представник, уряд. Рівночасно з тим збільшаються права членів суспільности, які громадянин може тягнути з уряду.

Зі зростом видатків виринає питання, хто має поносити зростаючі видатки, бо питання податків це властиво два питання: перше, хто має податки платити? і друге, як ці податки мають бути видані, хто з них має користати? Звісно, у суспільности одні можуть платити більше, другі менше. Одні багаті, другі бідні. Як розділити ці видатки між багачів і бідних? Яку засаду слушности треба приняти?

У цій справі ще в 1776-тім році, себто тоді, як почато орґанізувати незалежний американський уряд, виринули дві думки: одні люди хотіли податкувати людей за їх здібністю платити, себто за їх багацтвом; другі люди, що самі належали до багатої кляси, хотіли уникнути оподаткування на публичні цілі. Рузвелт кличе до виборців, щоби вони памятали, що й нині ще в Америці відограється та сама драма, виступають ті самі актори, хоча може вони ці старі ролі грають дещо інакше.

Ось так виборча кампанія великих партій поставила перед виборцями питання: защо йде тепер виборча кампанія? Чи між тими партіями ріжниця лежить нині в тому, що одна партія багацька, а труга партія незаможна? Чи в тому, що одна хоче багачів оподаткувати за їх здібністю оплачення, чи хоче їх звільнити від таких податків?

НЕМА МІСЦЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ -- В ШКОЛІ

Таке доказує посол до варшавського сойму Дмитро Великанович у львівському часописі „Діло" з дня 6. жовтня б. р. І доказує це цифрами і фактами. Як бачимо, то пише про ці справи посол, на якого вибір дали навіть дозвіл ті, що є тепер при кермі польської держави. Отже пише це посол, якого вважають „льояльним" навіть самі польські урядові чинники. Пише той, котрий належить до тих, що проповідували згоду з Польщею.

Отже посол Великанович стверджує, що в тім часі, коли Польща ляментує перед світом, що в столиці Литви, на литовській землі, не допущено польських студентів до високих шкіл, в самій Польщі не допускається українських студентів до високих шкіл на самій українській землі, на території, на якій компактною масою живе 7 міліонів душ українського населення.

Посол Великанович далі подає урядову статистику, в якій виказує число студентів по високих школах, з якого виходить, що польські університетські власти постійно не допускають українську молодь до університетів. Те саме діється і з іншими високими, фаховими школами. І таким чином з року на рік число української молоді, що ходить до високих шкіл, постійно зменшується в катастрофальний спосіб, а число польської молоді — зротає. І це не діється на польських землях, а на — українських. Як це виглядає в практиці, видно найкраще по медицинськім факультеті, який виказує, що число студіюючої української молоді зменшилося на половину. Ще гірше є з технічними школами. У львівському університеті повинні мати українці принаймні 50% своєї молоді. А тимчасом українцям ще дуже а дуже далеко до того числа студентів, яке там мають — жиди.

Отсю політику польських шкільних властей супроти української молоді називає посол Великанович **„політикою екстермінації"**. Значиться, що польсьткі шкільні власти ідуть пляново до цього, щоб виелімінувати українську молодь цілковито від учащання до високих шкіл.

Посол Великанович стверджує далі, що в цій справі інтервенювала Українська Парляментарна Репрезентація у міністерстві в Варшаві, як теж інтервенювала з представниками львівської університетської влади. Але всі ці заходи були даремні. Все залишилося по старому. До цього треба ще додати, що й та молодь, яка студіює, є наражена на всі можливі шикани з боку університетських влад та польських професорів. А все те, пише посол Великанович, вказує на те, що для української молоді в Польщі нема майже можливости кінчити високі школи. Ось так виглядає положення українського народу під Польщею і на отсій культурній ділянці — по „угоді" з речниками польської влади!

„ДАРОМ"

Одно з найбільш поширених у нас непорозумінь з життям — це погляд, начеб усе **„легке"** було чимось додатнім, гідним бажання, тимчасом як усе **„трудне"** — чимось небажаним, відемним.

Осягнути або дістати якусь річ легким способом, можливо без всяких особистих зусиль — досі ідеал нашого пересічного громадянина.

Погляд цей такий поширений у нас, що навіть торговельна спекуляція всіх напрямків використовує ту психічну слабість людей, даючи публиці принаду грубо друкованим **„Даром"** на початку ґазетних оголошень — і публика врадувано лакомиться на сподівану дурничку. „Даром" для нашої суспільности — маґічне слово.

У цьому лакімстві на „дурнички" вся безодня рабської покори та психічної наівности нашого брата. Рабської покори людини, яка не звикла сама собі здобувати потрібне, тільки очікує і радо вітає „дарунки" з панської ласки, щоби зараз потім жалітися та нарікати на „панів".

Річ очевидно не в „рабах" та „панах" в розумінні невільників і вельмож яких сьогодні в нас нема, а в відношенні одиниці до одиниці, будь вони соціяльно навіть однакового становища, де один **дарує,** а другий — **приймає. Річ у моральному відношенні того, що приймає, до того, що дарує.**

Без пониження самого себе у власних і чужих очах, можна приймати дарунки виключно від дорогих та близьких нам осіб, або коли вручують нам його на знак особистої пошани. У першому випадку дарунок стає символом куди вартнішого від нього, палкого й щирого почування любови, або відданости, що обєднує обидвох. Тоді матеріяльний предмет дарунку є лише слабким відблиском чогось далеко більшого, є — хоча малою — відзнакою душевного звязку. Тоді **факт приймання сам набирає характеру дарунку** — дарунку в нематеріяльній формі потвердження того душевного звязку, що спонукує одного дарувати, а другого радо приймати. У другому випадку, коли дарунок є висловом пошани та вдячности за громадські заслуги, дарунок зявляється немов сплаченням довгу з боку того або тих, що дарують і тому морально він ані не обтяжує, ані не понижує того, що дарує. Можна загалом устійнити, що **дарунок тоді не понижує того, що приймає,** коли головним моментом **не є сам предмет** дарунку, а те почування, яке цей дарунок сам собою виявляє.

Яка прірва між оцим кодексом приватної моралі і загально прийнятим, а радше — толерованим — відношенням наших земляків до милих усім „дарунків"! — Здебільша кермуються в нас засадою „бери, коли дають": засадою наскрізь примітивного розуміння власної користи. Карикатуру цього примітивного розуміння **зиску** знаходимо майже щоденно в тих смішних ґазетних анонсах, про які вже була згадка.

Усім відомі вони, оті смішні ґазетні анонси, і мабуть усім видаються вони чимось маловажним. Само в собі нецікаво, що **„гарний дарунок** одержиш нині на отворенню першорядного ресторанно - сніданкового льокалю Роґера і Сайделя". Нічим особливо не замітні також такі заяви видавництв, як „Даром додаємо один календар тому, хто пришле гроші за пять календарів", або часті обіцянки „безплатних додатків", „нагород" та „премій" точним передплатникам або таким, що пішлють цілорічну передплату...

Але цікаво, прецікаво, ще й невимовно соромно, що громадянство лакомиться на такі нічим (хіба його власним **лакімством** та браком особистої гідности) не заслужені, ні оправдані „дарунки" з боку власників чужих і своїх ресторанів і крамниць, з боку рідних видавництв.

Приймати дарунки від чужих установ та осіб не личить людині з почуттям особистої гідности, як ще й теж приймати дарунки від осіб, яким ми не маємо спромоги або охоти віддячитись, взагалі.

Приймати „дарові" премії, нічим не заслужені нагороди та інші „безплатні додатки" **від своїх рідних видавництв,** що кожне з них безнастанно бореться з грошевим недобором і **більшість з них стоїть невпинно під загрозою фінансового упадку** — все одно, що спокійно, та безсовісно їх **обкрадати.** Знаємо чейже добре, що всі оті льосування, обіцяні премії і т. ін. збоку рідних видавництв — тільки розпучлива спроба **тим способом** спонукати читачів до совісного вирівнування передплати, коли моральні арґументи показались безсильними; передплати, з якою місяцями або й роками залягають наші чесні патріоти. На ту тему не бракує матеріялу, почавши від звичайної адміністраційної замітки, що „мимо кількакратного упімнення не вирівняли належитости..." з довжезним ланцюхом прізвищ, „чорних лист" несовісних „післяплатників" і таких, що хотілиб „даром" одержати ґазеви, як до „патетичної промови" одного літературного видавництва, де редакція звертаючись до „милого" та „шановного" **читача,** висловлює надію (якби так було де факто, редакції не требаб „надії"!), що „чесно надсилатимете (...) гроші за одержані книжки".

Всі оці дрібні ґазетні замітки та оголошення — **документи національної психіки.** Самі собою предметовим змістом нецікаві, кидають вони яскраве світло на деякі риси національної ментальности. Особливо безнастанні упімнення, щоб вирівнювати передплату рідних видавництв, оскаржують читачів, які або **не доцінюють ваги рідного слова,** або **радіб користати з нього, але — задармо.**

Вони радіб, щоб розвивалися успішно ріжні національні установи, тільки без того, щоб прикладати до їхніх свої зусилля. Радіб підтримувати національний промисл, спорт, мистецтво, але без особистих жертв та особистого труду. Таким то духом наївної пасивности дишуть також слова нашого національного гимну, в яких запевняється, що „згинуть наші вороженьки, як роса на сонці". — Дальший текст гимну дещо затирає прикре враження попередніх слів, але оцей **нахил іти по лінії найменшого, а найкраще: жадного опору,** та ще найменшим коштом — **глибоко вкорінений в нашій національній** психіці.

Це не — панська прикмета, не панський жест. Пан платить і має чим. Якщо ми самі не охочі платити, то хтож має платити за нас? Хтож має виконувати обовязок супроти власного народу, коли **ми,** що є тим народом, того не робимо? На когож чекаємо, щоб урухомив для нас рідний промисл, фундував рідне шкільництво, давав фонди для розвитку, **або бодай для утримання** рідного слова, книжок та преси?

Винувате всьому ось це одно: непоборний потяг до дурнички. А мусимо його побороти в собі, якщо хочемо скинути із себе тавро раба, якщо хочемо стати господарем врешті — **паном свойого і на своїй землі.** — („Обрії").

— Вчора я згубив портфель.
— О, то мусіла бути прикра несподіванка.
— Головно для того, хто знайшов цю портмонетку.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(38)

Славу руської зброї несли на кінцях штиків, а пісніж, знаєте? Лунали чортом по всій землі, як гукнемо було — хоч то гроб, чи камінь, хоч диявол душу твою давно льодом вкрив — все одно йохне нутро твоє і вогонь очами вульканом виприсне.

У тисяча девятьсот пятнацятім на новий рік були ми в горах Карпатах, на верхах, по яких лиш відьми на мітлах шугали... Стояли, значить, у лісі, мов медведі, вкриті льодом. Я був собі хлопчак от такий, як он... (тикнув на Василя). Щічки румяні, вус засівавсь. Горів усякими любвами преподобної мироносниці Евгенії Петровни, любви обильної матрони славного міста Кишиньова. Зірвала мене рожевого, як квітку, а я чурбан — чурбаном сльози лив, віршами признання скиглив і думав вішатись, бо згубив, мовляв, красу невинну.

Та, треба сказати, кров моя і душа, і все, що хочете, були на місці, владу. А серце ніби новий годинник у чистій ваті, чулось мягко і цокотіло до всіх, включно Евгенії Петровни, такими згуками, що тепер посвищи...

Але от два роки минуло, як покинув Петровну. Колиб ще от так собі чоловік жив, поле орав, жінку бив, з жидами лаявся — два роки, тьху, нюх табаки. Але в нас... У нас, брат, два роки підземного благоденствія, коли над тобою, перед тобою, за тобою янчить смерть, значить: що ти з перкальового юнака станеш отаким ведмедем — еж пірвий есьм аз. Вуса тобі таким ось рогом попруть, лоб зчогуніє, чі — олово, дивись не дивись, ні думки, ні страху, ні сумління в них, бо все там сірою масою злилось, от як пінявий сплювок.

І тоді ти значш одно: гину я, все гинь і чхаю я на все те, хочаб воно бозна яким там світом звалося. Пригадую, останній раз того самого карпатського Нового року баталей наш польову Службу Божу в лісі на галяві отакій широкій зі сніговим паркетом відбув. Пригадую, ялиці отак у дві стіні восковою кольонадою в саме сіре небо шпичками вгрузли. Пригадую, дим кадильний від самого престолу димів і попик наш у всяких, честь-честю, ризах голоском разкамарінскім Божі слова розтягав аж до наших вух. А ми, мов ступи рядами все, та все рядами зпапахами, та кляпами, та синіми носами... Ех, і народ був! І церкву, і СловоБога на шпилі Карпат у часточках самого серця, Пана нашого, винесли. І я там стояв і чув, що пагони мої крилами ростуть і хочуть підняти мене понад усе. І чув, що в душу мерзлу і мерзенну знов тепло та ладану просякає і розводить лють мою воячу. А коли хрест над нами знявся, грохнули ми всі у сніг колінами і многоліття ринними голосами виводили...

І тут зненацька бах, тарах! Як хильнуло смереками, як судонуло мерзлою горою! Раз за разом три довбешки довбнуло, сукиного сина, у галяву. Ми то всі, і я, і батюшка з хрестом, і ввесь старшинський персонал, мов листя до землі припали і душами впялилися до її грудей.

— Здорава! — перервав якийсь слухач.

— Двацять трупів лишили на галяві. Змісило черепи... Ex!... — і оповідач майнув пальцями лівої долоні. — А ранені от так і повзали по власній крові, мов моржі. — Дабейте! Братци! Дабейте! Хріста раді! Кий чорт добивать стане, хоч би ти кишки свої по цілій галяві розволік.

І так чоловік спрашує: Бог чи чорт сильніші на цій самій землі? І тут чоловік і торкнеться отого самого нерву, на котрому висить уся людська менажерія. Так? Чи так? Куди от підеш, чого не візьметься — всюди рука твоя торкнеться саджі з пекельного горла. І чоловік стане чорний, як оті челюсти печі, випалені вогнем. І серце його ствердне й нерви всі зникнуть.

Тому я й кажу: не видержимо, братці. Повстанемо один на другого, будем, як пси, гризти один другому горло. Нема вже у нас отого всілякого... Бог, чорт, дівоча краса, чи гнійна утроба розбитого чоловіка — все на одну пішло. Все от так, як смерч крутить землю з небом чорним стовпом і наші голови закрутяться і ми всі крикнемо: досить! Бразнем усе об землю, і наші вінтовки, і наших старших, і наші заслуги... Потопчемо нашими чобітьми все те, перед чим колись репетували ура, що на лобах у барвах несли, що в серцях сиділо теплим розумним словом і що вело нас на смерть... Так. Будете бачити!... Це станеться точно, бо ввесь нащ люд — міліон на міліоні — втратив бажання далі тягнути лямку одного скотського животінія...

Бесарабець скінчив. У хаті тихо. Пики солтатів сторчали, мов омамлені. Після всі ворушилися, всі загомоніли, всі ловили поглядом: ну? Як ти? — А як ти? Що скажеш?

„І звідки він узявся такий тут розумний?" — подумав Володько, який не слухав, а жер, жлоктив цілим своїм еством слова солдата.

— Ей, братва! — кричав котрийсь з надвору. — Сюди!...

Половина мужви знялося і в хмарі пари витиснулися в чорне проваллє дверей. На дворі мороз. Велитенських розмірів місяць хвойно злетів на широчінь небес і зупинився. За лісом, за підлісом, там, де угорське озеро, гуділо, гуло, клекотіло, здавалось мороз і місячне сяйво тнуть і трощать ліси, мерзлу землю, камяні гори і саме склепіння неба, яке час до часу, ніби смертельно хора людина, озарялося тремтячим струмом червоного вяйва.

Кулемети лічили одним тягом. Гармати наподоблювали діда, що зайшовсь страшним коклюшем, посинів, зачмихавсь і вже не в стані зупинити шаленого пориву... З глибини, десь зпід лісу, ніби з придушених подушками ротів, виривалось глухе: Урааа! Урааа! Урааа!...

Солдати збились тичбою, повитягали шиї. Між ними молодики безвусі, оті перкальові юнаки. Всі наслухують говору заходу, який, здавалось, іде сюди якимись таємними підземними ходами.

— Іш надайоть! — зауважив котрийсь.

— Да. А завтра то і ми іспробуем немецкаво перца...

— Ми, браток, вже нанюхалися його, аж у носі крутить, — додав той самий полтавець. Підемо спать! — байдуже закінчив він і пішов до хати. За ним і решта пішли. Лиш один молодик довше стояв і вслухувався у мову війни.

„Назад" не верталися. Шляхом назад гнали лиш часом козаки полонених. Ідуть цибаті кістяки по грузькій дорозі в черевиках з обмотками. Хочеться дивитись на них з витріщеними очима, такі вони дивні, чужі й не наші.

— Глеба! — просить і протягає жовту ручиську. На долоні металеві ґрейцарі. На чорта вони. Сховай. На шмат хліба... А, мадяр? Не дістанеш, коли мадяр...

А також гнали до штабу й зі штабів дезертирів. Це народ інший. Розплювательний — вишкрабки великої імперії. Приводили таких до штабу, клали, один козак всідався на карк, другий на пяти, третій вкладав на дезертирську спину — двацять пять, пятьдесять, або й подвійно — відповідно до того, скільки раз без дозволу частину свою лишив.

А козачні в Жолобках повно. Рослі, стрункі, з кучером на двацять пять. Дівоньки липнули до таких, а спину не було. Не одна носила під серцем козачого сина. Кров волинських лісів і придонських степів зливалась в полумні кохання і тремтіло серце, і палали карі очі, ноги самі в танець несли під козачу гармонію.

У ці дні Володько пережив подію, що поклала йому на душі незабутній і незлічимий рубець. Все перегоріло і попіл розвіявся. Не розвіявся тільки отой зміст, який має в собі кожна подія. Весна, літо, осінь, зима кружляють навколо людини, що стоїть в середині всього, а зміст подій лишається в колі і творить повітря людини, творить її клімат.

(Дальше буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

В „Свободі" з 23 жовтня ц. р. в статті „Змінливість політики", під кінець видрукувано помилково: „Бо вразі анґлійсько-італійської сили під її боком, на Середземному морі, є зовсім їй не довподоби". Має бути: „Бо вразі анґлійсько-італійської війни, Франція теж булаб рішуче стала по боці Анґлії, бо ґіґантичний зріст італійської сили під її боком, на Середземному морі, є зовсім їй не довподоби".

НЕ ПРОВОКАТОР, А РОЗВІДЧИК СЛІДЧОЇ СЛУЖБИ.

Розвідчик слідчої служби Совінський зайшов службово до домівки ППС у Варшаві. Нараз на нього кинулися члени ППС, Донер і Коль, кинули його на землю, зачали копати й поломили йому ребра. Сьогодні суд судив Донера й Коля. Вони казали, що мали до діла не з розвідчиком, а з провокатором. Суд засудив обох обвинувачених по півтора року вязниці.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДВА РОДИ ДЕМОКРАТІВ.

Говорив оноді політичну промову за вибір Ландона президентом Джан Дейвис, що колись був кандидатом Демократичної Партії на уряд президента Злучених Держав у 1924-тім році.

Говорив він, що є демократи, які є демократами по переконанню, і є демократи, що є демократами, бо ждуть від Демократичної Партії якогось уряду.

І чи не треба би додати ще один рід демократів: демократи, що не дістали від Демократичної Партії уряду та пішли агітувати за Республиканську?

ХТО ЦЕ Є ЮРБА?

Закидав недавно республиканський кандидат на уряд губернатора нюйорського стейту демократичному кандидатові, підбехтування юрби.

Відповідаючи на цей закид, демократичний кандидат на цей уряд питався свого противника, кого він саме розуміє під юрбою. І доказував, що певно виборців.

Так, виборців, але не всіх. Як хто вже сходить до того в політиці, що починає вживати вивиск, то юрбою звичайно називається людей, що голосують на противника. Своїх прихильників називається розумними політиками, характерними горожанами, кращою частиною громадянства, або чимось у тому роді.

ЗОВСІМ ЯСНО.

Остерігав один кандидат на уряд президента Злучених Держав, щоби не вибирали президентом його противника, бо такий вибір загрожує смертю свободі.

Дуже можливо, що цей вибір справді загрожує свободі. Одначе варта би знати, чиїй свободі.

Бо ось бачите, як вас нападе на дорозі розбійник, то дві особи заінтересовані в свободі: нападений і розбійник. Розбійник хоче мати свободу до нападу, а нападений хоче мати свобду від нападу.

НЕ МАЮТЬ СТИДУ.

Демократичний сенатор Гофі подав до публичного відома, що родина Дюпонтів пожертвувала на кампанію Републиканської Партії 383,000 долярів.

Републиканський кампанійний менаджер називає це подання до публичного відома безстидною кампанією.

Як тоді назвати подання до публичного відома, в якій компанії кандидат має гроші? Коли подати до публичного відома про таку жертву є безстидністю, то як назвати само подання такої жертви?

ЩО СКАЗАВ ПАПА?

Вашингтонська газета „Пост" каже, що о. Райен в своїй радіовій промові закидав о. Коклинові фальшиве цитування булі римського Папи Пія XI.

Замітно, що о. Райен не закидав перекручування самих слів буллі, але перекручення її розуміння розуміти так, що вони відносяться тільки до певних умовин, але не всіх умовин, як це представляв о. Коклин.

Дуже тонка, але сущна ріжниця.

ЦЕРКВА Й ПОЛІТИКА.

Як звісно, в справі публичної боротьби між мансіньором Райеном та о. Коклином заняв офіціяльний орган римо-католицького архиепископа Болтимору становище, що й монсіньор Райен і о. Коклин з церковного становища не мають рації, бо в інтересі своєї спільної церкви вони повинні би не зводити публичної дискусії, але мовчати.

Як показується з донесень річного синоду пресвитеріянської церкви, про це саме питання говорено на цьому синоді. Були реферати, були дискусії, себто одні говорили за одне, інші за друге, предкладали резолюції, собі противні, голосували, себто знову одні за, інші проти, та виносили резолюції більшістю голосів, себто були люди проти резолюції більшости.

Отже знову два погляди на справу: чи мішатися церкві до політичної боротьби?

НЕБЕЗПЕКА ДИКТАТУРИ В АМЕРИЦІ.

Між іншим на цьому през битеріянському синоді говорили про небезпеку диктатури в Америці.

Нема в тому нічого нового, бо нині про небезпеку диктатури в Америці говорять навіть люди, що диктатури собі бажають, але в тому, що бесідники подали до рапорту синоду кроки, які в Америці диктатура робить. Отже цей рапорт добачує похід до диктатури передовсім в обмеженню свободи слова.

Як комуністичному кандидатові не дають говорити, то це поступ до заведення фашистівської диктатури в Америці. Як в школах кажуть учителям присягати на вірність конституції, то це уже один крок до диктатури. Як в Америці заводять табори для військових вправ молоді, то це уже один крок в цьому самому напрямі.

Рапорт каже в відділі „Церква й фашистівські настрої", що небезпека диктатури в Америці виринає по части з певних тенденцій в американськім життю, котрі, як їм дозволять розвинутися, знищать репрезентативну форму правління, що була досі гордістю Америки.

ПОЛІТИЧНА ГОРЯЧКА.

На цьому самому церковному зборі ухвалено резолюцію про політику, в котрій клеймиться огірчення в політичній боротьбі, котре доводить до того, що політики дають своїм противникам фальшиві політичні „наліпки" (назви).

Що політики залюбки послугуються цим засобом давати противникам фальшиві політичні наліпки, заперечити не можна. Що їх залюбки вживається в цьогорічній політичній кампанії, теж звісно. Дійшло до того, що одного політичного кандидата на один бік представляють приятелем міліонерів, а на другий бік малощо не рідним братом Сталіна.

Та хоча це правда, чи поможе що видавати резолюцію проти наліплювання на своїх політичних противників фальшивих політичних наліпок? Навіть, як вона декого здержить від такої мерзоти, то чи здержить усіх? Отже чи зарада на таке лихо в осуді для такої практики? Чи не було би краще, якби ця резолюція вичислила всі фальшиві наліпки, які в теперішній виборчій кампанії політики наліпили своїм політичним противникам?

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

На цім синоді один проповідник говорив:

„Знаходимося тепер серед політичної кампанії, що її загально вважають за одну з найважніших в історії краю. Зводять цю кампанію з запалом і навіть з огірченням. Між противними партіями потягнено лінії, з більшою клясовою свідомістю, між упривілеюваними ґрупами й робітниками, як ми бачили це за багато останніх десятиліть".

Правда, скрайна кляса на право клеймує свого противника як міліонера, а скрайна кляса на ліво каже, що вся політика в Америці зводиться до боротьби кляс, одначе чи ці думки приймаються в широких політичних кругах між цими двома скрайностями?

ЧИ ЗРОБИЛИ МИ ПОСТУП?

Журба деяких людей за те, що в американській політиці одна партія має для інших партій дуже негарні вивиска, пригадує поговірку, яку мал і в тій справі старинні греки.

Говорили вони: „В місті Абдері ніхто не хвалить чоловіка з противної партії".

Могло би здаватися, що під Абдерою треба розуміти всю Грецію. Отже, що в Греції було так, як нині в Америці. Одначе, місто Абдера вважалося містом дураків. Як у Греції сказали людині: „Ти певно з Абдери!", то йому випадало хіба сказати: „Ти самий дурак!"

Отже балачка, що в Абдері ніхто не хвалить чоловіка з противної партії, значило, що серед дураків ніхто не скаже доброго слова за свого політичного противника. Старинні греки за дурака вважали такого чоловіка, що вірив у те, що люди одної партії говорять про людей інших партій.

ЧИ ТЯМИТЕ, ЩО СТАЛОСЯ В КЕНЗАС?

Ось, що сталося в Кензас (це один із 48 стейтів Злучених Держав Америки), впродовж режіму Альф Ландона:

(а) В ділянці виховання:

Впродовж 1934 р. школи, що їх повинен був піддержувати стейт, потерпіли до тої міри, що 458 з них мусіли замкнути двері і стількиж учителів опинилися без праці. Внаслідок цього 8,557 малих хлопців і дівчат мусіли перервати посеред року свою науку.

В додаток до цього серед тих учителів, що працювали, було багато таких, що дістали по $25.00 місячно. Вони з огірченням питали себе:

„Невже ми, учителі, послідні у рідному стейті? Невже є десь ще інший стейт в Злучених Державах, щоб поступав зі своїми учителями так, як наш стейт, під правлінням Ландона?"

Кензас є одинокий стейт в Злучених Державах, що не постарався про стейтову поміч для шкіл й не запевнив дітям науку зі всіх околиць без огляду на їх положення. Це ствердив сам п. Маргем, завідатель суспільного виховання цього стейту.

„Славно" — мешканці стейту Кензас мусіли кричати, коли в 1935 році почули, як їх власний ґубернатор, що уважається „великим економістом", щоб „змінити все змінливі відносини", обтяв приблизно 40 процент видатків на школи.

Якраз таке сталося в Кензас.

(б) В ділянці праці:

В літі 1935 року в місцевості Шерокі, стейту Кензас, робітники копалень вугля, щоб поправити трохи свою нужденну долю й поліпшити своє життя, вийшли на страйк. Страйкували вони проти смішно малої заплати й нелюдяних відносин праці. Та що сталося?

На місце страйку прибуло 200 узброєних членів Національної Ґвардії. Заведено воєнний стан. „Дикі, брутальні, не-американські засоби примінювано, щоб зломити страйк, навіть ціною поломання конституційних прав" — так заявила Американська Федерація Праці на своїй конвенції в жовтні 1935 року.

Хто зарядив посилку військ у цій околиці? Ось хто: „обережний" ґубернатор з Топіки, Альф Ландон.

Так, це сталося в Кензас.

Те, що сталося в Кензас, може статися в кожньому стейті, в кожній домінії Злучених Держав, якби надії Републиканської Партії сповнилися, ґубернатор Ландон дістав у свої руки владу над цілою нацією.

(пл. оголош.)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 27-го вересня 1936 р., помер по короткій і тяжкій недузі МИХАЙЛО КЛАПКО, довголітній член тов. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу в Філядельфії, Па.

Покійний родився в селі Ятвязи, повіт Бібрка. Лікарі хотіли ратувати його операцією. По переведеній операції бракло йому крови. Таку жертвували Андрій Власенко і Д. Уріс, але це покійного не вратувало.

Похоронні богослуження і прощальну бесіду виголосив о. Савчук. Він взивав всіх українців ставати в ряди своєї рідної організації, яка дбає і опікується своїми членами за життя, дає поміч в нещастю, а потішає і опікується родиною по смерти члена. Промовляли теж представники українських організацій, а то Іван Пеленський, Петро Кобільник, Іван Витязь і ін.

В. Й. П.

— Тату, що це є дефіцит?

— Дефіцит це є те, що маємо, коли вже нічого не маємо.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

Концерт в честь Івана Франка.

В неділю, 11. жовтня ц. р. відсвяткували українські громади з Трой, Когуз і Вотервлит 20-ліття смерти українського генія Івана Франка. Річницю вшановано концертом, що відбувся в галі українського горожанського Клюбу в Вотервліт, Н. Й.

Святом проводив гром. Теодор Маліґловка. Вступне слово мав о. А. Иванишин з Трой. Реферат по українськи виголосив гром. Микола Мурашко, в якому зясував життя і діяльність Івана Франка. Реферат по англійськи виголосив адв. Михайло Пізнак з Ню Йорку, голова демократичних клюбів у стейті Ню Йорк. Злучений національний хор з Трой і Вотервлит відспівав під управою проф. Угрина пару пісень, підобраних до свята, а мандолінова орхестра, також під управою проф. Угрина, що складалася з малих тройських дівчат, відограла удачно кілька пісень. Панна Качмар з Трой віддеклямувала вірш І. Франка, а панна Паславська відспівала та відограла сольо так удачно, що публика нагородила її рясними оплесками. Орхестра з Когуз під управою С. Постоловського ґрала в часі перерви ріжні українські пісні. Була теж деклямація вірша Івана Франка, „Козак Невмірака", що його віддеклямував М. Апостол з Когуз.

Йосиф Коваль з Бофало сказав пару слів про свято та про революційну боротьбу, що йде нині на рідних українських землях, як теж закликав присутніх до збірки на народні цілі. Збіркою занялися: О. Заяць, Анна Урбан, Д. Зальопаний і Ольга Свота. Вони зібрали суму $49.95.

Кінцеве слово забрав гром. Теодор Маліґловка, який подякував бесідникам, співакам, орхестрі та гостям, що прибули з Ню Йорку, Бофало, Питсфилд, Годсон, Амстердам, Вотервлит, Трой, Когуз і Воризвил, як теж о. Иванишинові з Трой. Свято закінчилося відспіванням „Ще не вмерла Україна" і „Не пора".

Жертву на рідний край зложили: по $1: О. Заяць, В. Футулуйчук, А. Геля, Л. Завойський, І. Урбан, І. Базар, П Риганич, С. Свота, М. Бабяк, П. Дзямба, Ева Сташко, Н. Н., Годсон, П. Ковальчик, Спасик з Питсфилду, С. Палка, С. Постоловський, П. Маряк з Годсон, Катерина Мадараш, пані Помтайко, О. Яремій, С. Михасів, Г. Джинджеристий, П. Бойко, Й. Коваль з Бофало, Т, Яхвак, В. Мадараш, Т. Маліґловка, В. Сташко, С. Ковальчик, Ф. Васуля, О. Спяк, Й. Білінський, пані Ковальчик; по 50 ц.: В. Вовчук, С. Чайковський, С. Галишин, Г. Нідзельський, М. Мадараш, Ю. Бакай, пані Савюк, Н. Н., П. Качмар, Н. Тиконі, Д. Петрицький, М. Кушнір, Каршанович, пані Джинджириста, пані Качмар, Дерлиця, А. Чура, Н. Онисько, Д. Зальопаний, Н. Кривецький, І. Барна; дрібними датками $6. 45. Разом $49.95. Розходу було $7.60. Лишилося чистого доходу $42.35, з яких призначено $22.35 на боєвий фонд, а $20 на Лемківщину.

Василь Футулуйчук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Відчит про рідні землі.

З нагоди повороту гром. В. Задойка з рідних земель, на яких він перебув три місяці, організація Української Ліґи стейту Мішиґен, влаштувала в неділю, 11 жовтня ц. р. вечерок, на котрому гром. Задойко виголосив триґодинний відчит про те, що діється на українських землях. Він був у Галичині і на великій Україні, відвідував українських емігрантів у Франції і Чехословаччині. У Львові відвідував наші інституції як інвалідів, Рідної Школи, Просвіти, Союз Кооператив і багато інших. Був теж в Києві і Харкові, де теж відвідував ріжні інституції та говорив з ріжними нашими людьми.

П. Задойко розказував як там наші люди пригноблені окупантами, та як тяжко їм живеться. Про те, говорив г. Задойко в них панує сильний український націоналістичний дух і коли би ви тут в Америці бодай дрібку того духа мали, то ми тут стояли далеко краще. Не звертаючи уваги на тяжке життя, там нарід не падає в пригноблення, а живе надією, що вкоротці це все зміниться і що шляхом національної революції нарід визволиться з ярма.

Присутні вислухали цього дуже цікавого відчиту й зложили $24 на цілі рідного краю, $12 інвалідам, а $12 Рідній Школі, які то гроші вислано через Обєднання на призначені цілі.

В. Дідик.

— Як думаєш, яка кара тяжча: двацятьлітня чи досмертна?

— Двацятьлітня.

— Чомуж?

— Бо двацять літ не кожний є в силі висидіти у вязниці, а досмертну вязницю видержить кожний.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

THE PEN PAL COLUMN

Below is printed a list of names and addresses of young Ukrainian boys and girls who desire to gain friends through correspondence. Up to date 528 young persons have requested Pen Pals through this medium, and here's hoping that the requests keep coming in.

If you would like to correspond with a Ukrainian living in another city just read the list below and pick out your Pen Pal. Send your letter direct to that Pen Pal's address. Always have your return address on your letter so that your Pen Pal will know where to send his or her answer.

If you would like to have your name appear in this column send information about yourself to the conductor of the column. The conductor will print your letter and, in due time, you will be hearing from Ukrainians in all parts of the country. If your name has already appeared in this column that doesn't mean that it cannot appear a second time. Send in as many requests for Pen Pals as you deem necessary. This is your column and we want you to use it. Remember, through this medium many people have made friends with each other. As stated elsewhere 528 names have already appeared in this column... proof that countless new friendships have been established. Use this column to the best of its advantages.

Here is this months' list of persons desiring Pen Pals:

Miss ANN RYBACK, 4852 Wegg Ave., East Chicago, Ind., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 118 lb and is between a blonde and a brunette. Ann is interested in all sports and avation. She goes in for dancing, swimming, roller-skating, tennis, baseball, basketball and track. Ann says that she requested Pen Pals once before and would now like to hear from more. Ann wants to hear from boys and girls, especially the former, who are between the ages of 14 and 20. She will exchange snapshots and promises to answer all letters. Age 15.

Miss MARY MARTIN, Box 143, Yatesboro, Pa., is 5 ft. 6 in. tall, has blue eyes and brown hair. Mary goes in for swimming, dancing and quite a few other things. She would like to hear from both the boys and the girls. Age 16.

Miss JENNIE NESTERUK, 15 Grand St., Hartford, Conn., is 5 ft. 5 in. tall, has light brown hair and hazel eyes. Jennie is a junior at the Hartford Public High School. She is very much interested in Ukrainian dancing and also goes in for Ukrainian embroidering and cooking. Jennie enjoys skating and hiking and her favorite pastime is letter-writing. Jennie would like to hear from boys and girls of all ages from everywhere. She guarantees to answer all letters. Age 16.

Mis ANN BIDLEN, 146 Pleasant St., Hartford, Conn., is 5 ft. 4 in. tall, has brown hair and brown eyes. Ann attends Hartford Public High School and St. Michael's Ukrainian Greek Catholic Church. She is a member of several Ukrainian clubs and is interested in Ukrainian activities. Ann goes in for indoor and outdoor sports and has quite a few hobbies, Pen Pal-ing being one of them. She would like to hear from some Pen Pals living in New York City, but invites all to write. Age 17.

Miss KAY DMYTRYSZYN, 2749a Accomac St., St. Louis, Mo., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 122 lb, has straw-blonde hair and sky-blue eyes. Kay goes in for bicycling, roller-skating, tennis, ice-skating and dancing. She is interested in Latin and her hobby is collecting pictures of boys. She would like to hear from boys who are 19 years old and over. Age 18.

Mis EVA CHULICK, 1716 South Jefferson, St. Louis, Mo., is 5 ft. 6 in. tall, weighs 125 lb, has chestnut-brunette hair and blue-gray eyes. Eva goes in for tennis, bicycling, ice-skating and dancing. She is also interested in Latin. Eva would like to hear from boys of 19 and over. She is willing to exchange photos. Age 18.

WALTER SUSCO, 216 East 7th St., New York City, is 5 ft. 7 in. tall, weighs 140 lb, has black hair and gray eyes. Walter can read and write in the Ukrainian language. He is interested in all sports, especially basketball. Walter would like to hear from everyone and will trade snapshots with his Pen Pals. Age 19.

Miss MILDRED L. ZINN, 3444 Clippert Ave., Detroit, Mich., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 125 lb, has a fair complexion, blonde hair and gray eyes. Mildred is secretary of the Club Trident. She is interested in Ukrainian activities and represented her club at the Fourth Congress of the Ukrainian Youth's League of North America, held in Philadelphia, Pa., during the Labor Day weekend. Mildred must have many interesting things to tell her Pen Pals. She prefers to hear from boys and girls 19 years of age and older. Age 20.

Miss OLGA MELNICKI, 235 Park St., Lawrence, Mass., is 5 ft. 3 in. tall, has dark brown hair and dark brown eyes. Olga says that there are not many Ukrainians in Lawrence and is requesting Pen Pals so as to have some Ukrainian friends. She goes in for dancing, sports, domestic work and quite a few other things. Olga manages her own butcher and grocery store. Her mother helps her in the store; her father died 2 years ago. Olga says that she has quite a bit of extra time on her hands and that she would like to spend it writing letters to young Ukrainians. She is very much interested in Ukrainians and their doings and is very anxious to hear from some of you. Olga would like to hear from boys and girls about 23 years old and is willing to exchange snapshots. Age 21.

JOHN MUDREYKO, Jr., 4464 Springwells Ave., Detroit, Mich., is 6 ft. tall, weighs 152 lb, has a dark complexion, brown hair and brown eyes. John is a member of the Club Trident and is interested in Ukrainian activities, dancing, singing, art, sports, photo-engrawing and golf. He was among those who attended the Fourth Congress of the Ukrainian Youth's League of North America and therefore must have quite a bit to tell his Pen Pals. John prefers to hear from girls his age. Age 21.

CHARLES SACHKO, 110 Irwin St., Duquesne, Pa., is 5 ft. 10 in. tall, weighs 185 lb, has dark eyes, a dark complexion and dark wavy hair. Charlie goes in for dancing, swimming and boxing. He also likes music and can play the violin and accordion. Charles has been in some of the European countries and can tell his Pen Pals a few things about them. At present Charlie is employed at the Carnegie Illinois Steel Corporation in Duquesne, which is located 10 miles south of Pittsburgh. Charlie would like to hear from everybody. He will exchange photos with his Pen Pals and guarantees to answer all letters. Age 22.

MARTIN NICZAY, 9735 Conant Ave., Hamtramck, Mich., is 5 ft. 11 in. tall, weighs 165 lb, has a fair complexion, brown hair and blue eyes. Martin is a member of several Ukrainian clubs and is active in Ukrainian activities. He has attended the Fourth Congress of the Ukrainian Youth's League of North America and has many interesting things to tell his Pen Pals. Martin would like to hear from girls between the ages of 19 and 22. Age 23.

RUSSEL MILANICH, 1006 Kenilworth Ave., Cleveland, Ohio, is 5 ft. 10 in. tall, weighs 165 lb, has a light complexion, light brown hair and green eyes. Russell is a member of several Ukrainian clubs and universities. He has traveled extensively, having been in England, France, Ireland and other European countries. Russell is a musician. He has attended the Fourth Congress of the Ukrainian Youth's League of North America and therefore must have quite a few things to tell his Pen Pals. Russell would like to hear from both the boys and the girls, prefering those who have done some traveling. Age 23.

Miss MARY MEDIANOWSKY, 4 Ambridge Ave., Fair Oaks, Pa., is 5 ft. 3 in. tall, has wavy blonde hair, blue eyes and a fair complexion. Mary is a freshman at high school and her pastimes include golf, tennis, dancing, singing and hiking. Mary lives 18 miles northwest of Pittsburgh, Fair Oaks being near the Ohio River. She would like to hear from both the boys and the girls and guarantees to answer all letters.

All cards and letters concerning The Pen Pal Column should be addressed to....

THEODORE LUTWINIAK,
81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

НАШІ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

Ми, громадяне, є власниками Злучених Держав і ми мусимо захищати цю нашу посілість, якщо маємо на дальше бути її власниками.

Президент Рузвелт бажав би переконати нас, що його „Новий Лад" спас наш край від руїни та привернув добробут. Але правдою є, що ми дальше успішно боремося з депресією не завдяки „Новому Ладові" й у цьому зовсім не помагають нам бюрократія та чудачні експерименти „Нового Ладу". Ми починаємо поборювати депресію тому, бо це є наші Злучені Держави й навіть „Новий Лад" не може нам їх відібрати.

Одна родина із кожних трьох має машину до прання. Три родини із кожних чотирьох мають пасажирські авта. Більше як 25 міліонів людей мають в дома радія. Коло 50 міліонів осіб мають всякого роду асекурації, а 40 міліонів громадян мають банкові конта. Майже половина родин у Злучених Державах мають свої власні доми. Взагалі, два рази стільки родин має сьогодня власні доми, що трицять пять літ тому.

Ці автентичні числа ясно говорять, що ніхто, а громадяне Злучених Держав є власниками свойого краю. Всякі балачки про концентрацію майна є видумкою.

Але — якщо ми маємо лишитись на дальше вільною нацією, якщо на дальше маємо бути власниками наших Злучених Держав, то мусимо вибрати справжній американський уряд. Одинока політична партія в Злучених Державах, яка сьогодня репрезентує всіх нас, яка на дальше задержить Злучені Держави в посіданні американських громадян, — це Партія Републиканська.

Коли президентом буде Алфред М. Ландон, а губернатором стейту Ню Йорку Виллям Ф. Блейклі, тоді будемо певні, що наша власність та наші ощадности будуть заобезпечені. (п. оголош.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БОФАЛО, Н. Й.

На Рідну Школу.

Союз Українок ч. 49, ухвалив $10 на народні ціли, замісць вінка на могилу бл. п. А. Рибакової. З цеї квоти вислано $5 на „Жіночу Долю", а $5 через Обеднання на Рідну Школу. Щоб імя покійної, як щирої народньої робітниці, осталось довго в памяти українського жіноцтва, то булоб гарно, якби всі відділи СУА по черзі складали в її память дар на народні ціли. Це буде найкращий памятник для покійної, а знов для тих, що будуть продовжати організаційну працю, це буде доказом, що українські жінки вміють оцінити працю своїх робітниць.

М. Х.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

При забаві в членицї Червоного Хреста п-ні Якимчук зібрано $10 на визвольну боротьбу, та вислано ту жертву через Обеднання на призначену ціл. Жертвували: Т. і Т. Якимчук $2; А. і І. Гречин, М. і М. Голубко, О. Семенович, П. Кунц і А. Гречин по $1; В. Рубець $1.05; С. Беґер і П. Наконечний по 50 ц., Г. Шамбіль 25 ц., а Д. Гнатейко 20 ц. Щира подяка нашій члениці та її чоловікові, що влаштували гостину, на якій переведено ту збірку.

Гість.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (36)

Прихід людей-леопардів запримітили й інші сафари, сторожі білої дівчини. Ця вістка миттю пробігла по розбитому таборі. Чорні зривалися зі сну й у великому жаху подавалися в нетри. Ці чорні походили з племени Аскарів і вони були відважні. Але в обличчі людей-леопардів вони потратили голови й утікали з усеї сили.

Один з них всежтаки не забув про білу дівчину. Встромивши свою голову до шатра, він промовив: „Утікай, Калі Бвана, люди-леопарди напали на нас". Дівчина ніколи не чула про людей-леопардів. Але по вигляді свого сторожа вона зрозуміла, що це мусять бути якісь страшні люди. Та хтоб вони не булиб, вона рішилася без боротьби не піддаватись.

Схопивши свій револьвер, вона вискочила з шатра. В тій же хвилині її окружили ці жорстокі сотворіння, убрані в кожі з леопардів, що їх усюди за те називали „людьми-леопардами". Вона піднесла револьвер, щоб вистрілити в одного зних, але один зних прискочив до неї та своїм ударом витрутив їй револьвер з рук.

Револьвер упав на землю і тепер дівчина стала перед цими звірами цілком безборонна. В другому моменті один з тих людських хижаків підняв свою руку, що кінчилася чотирьома швучними, сталевими пазурями, та хотів розірвати їй горло. Але інший стримав його словами: „Захоймо її живою. Ватажок Люлімі нею зрадіє".